

MĚSÍČNÍK EU AKTUALIT

EU Office / Knowledge Centre | Leden 2020 | 196

Předsednictví v Radě EU se ujalo Chorvatsko

Automobilky letos čeká ostrý test

Zelený úděl EU: Part I

Obsah

Události v EU:	Předsednictví v Radě EU se ujalo Chorvatsko	strana 2
Brusel Inside:	Podzimní balíček Evropského semestru a výhled pro eurozónu v roce 2020	strana 5
Drobnohled:	Automobilky letos čeká ostrý test	strana 6
Hlavní téma:	Zelený úděl EU: Part I	strana 7
EU Seriál:	Dotace EU: Splnila ČR v roce 2019 stanovené milníky?	strana 11

EKONOMICKÉ A STRATEGICKÉ ANALÝZY

David Navrátil

hlavní ekonom České spořitelny
+420 224 995 439, dnavratil@csas.cz

Petr Zahradník

+420 956 765 213, pzahradnik@csas.cz

EU OFFICE / KNOWLEDGE CENTRE

Tomáš Kozelský

+420 956 718 013, tkozelsky@csas.cz

Tereza Hrtúsová

+420 956 718 012, thrtusova@csas.cz

Radek Novák

+420 956 718 015, radeknovak@csas.cz

Česká spořitelna, a.s.

Budějovická 1518/13b

140 00 Praha 4

EU_office@csas.cz

<http://www.csas.cz/eu>

Sledujte nás na Twitteru:

ReSearch

Česká spořitelna

@Research_sporka

Obsahovými partnery Měsíčníku EU aktualit jsou

Zastoupení Evropské komise v ČR a portál EurActiv.cz

Evropská
komise

EURACTIV.cz

Milí čtenáři,

Stěžejní událostí loňského roku byl v rovině evropských záležitostí jednoznačně brexit. „Deal“ jsme se nakonec dočkali, a to i přesto, že Spojené království termín svého vystoupení z EU třikrát odložilo. V prosincových předčasných parlamentních volbách se Britové vyslovili jasně – podporou konzervativců Borise Johnsona dali najevo, že si přejí brexit namísto vypsání dalšího referenda. Letošní rok je tedy jistě tím, jež bude na Wikipedii u pojmu brexit „svítit“. Spojené království sice Evropskou unii formálně opustí 31. ledna, pro Brity se však minimálně do konce roku 2020 nic nezmění. Země stále „pojede v unijních kolejích“. Nastane totiž přechodné období, během kterého čekají obě strany vyjednávání, která by měla nastavit pravidla budoucích vztahů. Dle průběhu a časové osy dosavadních vyjednávání můžeme říci, že nastavení pravidel mezi EU a UK nebude jasné ani koncem letošního roku...

Dalším dealem, který bude určovat směr Evropské unie, a to pravděpodobně daleko výrazněji než ten k brexitu, je European Green Deal. Jak praví verš z Pána prstenů: „*Jeden prsten (čtete deal) vládne všem, jeden jim všem káže, jeden všechny přivede, do temnoty (berte s nadsázkou) sváže*“ :)

Dohoda je nástrojem pro dosažení klimatické neutrality Evropské unie do roku 2050, ke kterému se lídři EU zavázali v polovině loňského prosince. V praxi klimatická neutralita znamená to, že sice nějaké emise oxidu uhličitého do ovzduší vypouštěny budou, ale v takovém množství, které je možné zase „pohltit“. K tomu by měla napomoci například výsadba nových stromů. Větší důraz bude kladen na dodržování principů cirkulární ekonomiky, tedy aby byl průmyslový výrobní proces udržitelný s co nejmenší spotřebou materiálu a výrobky bylo možné recyklovat a znovu využít. V oblasti zemědělství by mělo dojít k významnému snížení využívání pesticidů, hnojiv a antibiotik. V dopravě bude kladen větší tlak na snížení emisí u nových automobilů, s čímž jde ruku v ruce podpora elektromobility. Ačkoliv byl rok 2019 z hlediska registrací nových osobních automobilů v EU jeden z nejlepších za poslední dekádu, výrobce čeká v příštích letech náročné období. Co se stane, pokud by se automobilkám nepodařilo přísné emisní limity splnit, vám přiblíží kolega Radek Novák na straně 6.

Dosažení klimatické neutrality bude obtížné zejména pro regiony, které jsou více závislé na spalování uhlí. Proto navrhla Evropská komise vytvoření fondu, jenž by daným regionům měl s „očistou“ pomoci. Od celého mechanismu spravedlivého přechodu si Komise slibuje mobilizaci až 100 mld. eur. Ty by měly pocházet z výše zmíněného fondu, z programu InvestEU (následník Investičního plánu pro Evropu) a z prostředků Evropské investiční banky. Konkrétní návrh pro vznik fondu by měl být předložen v průběhu ledna 2020. Výsledná výše finančního balíku ve fondu bude také záležet na víceletém finančním rámci 2021-2027. O něm se však vedou stále diskuze.

Posunout jednání o dlouhodobém rozpočtu EU se bude snažit Chorvatsko v rámci svého šestiměsíčního předsednictví Rady EU, kterého se od ledna ujalo. Kromě rozpočtu je zásadní prioritou země uspořádání vztahů se Spojeným královstvím a také rozšiřování EU o státy západního Balkánu.

Jak tyto ambiciózní plány dopadnou, vám nyní s jistotou říci nemůžeme, ale zcela jistě vás o tom budeme pravidelně informovat. Přeji vám do nového roku jen to nejlepší,

Tereza

Události v EU

Předsednickou zemí Evropské unie se od ledna 2020 stalo Chorvatsko. - Státy EU se shodly na dosažení klimatické neutrality do roku 2050. - Cesta ke klimatické neutralitě dopadne zejména na regiony ekonomicky závislé na těžbě a spalování uhlí. S „očišťením“ jejich ekonomik by měl pomoci nový Fond pro spravedlivou transformaci.

POLITIKA

Předsednictví v Radě EU se ujalo Chorvatsko

Předsednickou zemí Evropské unie se od ledna 2020 stalo Chorvatsko. Nejnovější členská země evropského bloku se vůdčí role ujala měsíc před chystaným britským odchodem a zároveň v době, kdy se čeká obtížné vyjednávání o víceletém unijním rozpočtu. Záhřeb mezi své priority řadí mimo jiné posun v rozšiřování EU o země západního Balkánu, na něž v současnosti nemají členské státy jednotný názor.

Sedm let poté, co vstup Chorvatska rozšířil řady evropského bloku na 28 členů, se tento počet s největší pravděpodobností poprvé sníží. **Zásadní výzvou během chorvatského předsednictví bude snaha uspořádat budoucí vztahy 27 unijních zemí s odcházející Británií.**

Chorvatsko přebírá předsednickou roli od Finska, které mělo výrazně odlišnou představu o dlouhodobém rozpočtu EU na období 2021-2027. Finská vláda v listopadu připravila návrh pro budoucí vyjednávání, který sklidil kritiku většiny členských států. Zatímco čistí plátcí z řad západních států by chtěli snížit celkový objem rozpočtu z Helsinkami navržených 1,07 % hrubého národního důchodu (HND) EU na 1 %, země východního a jižního křídla unie nesouhlasí s poklesem peněz na politiku soudržnosti.

Středopravicová chorvatská vláda premiéra Andreje Plenkoviče vymezila čtyři hlavní okruhy, kterým se chce v nastávajícím půlroce věnovat. Vedle zajištění udržitelného hospodářského růstu smazávajícího rozdíly mezi regiony se hodlá Záhřeb zaměřit na lepší propojení Evropy, ať již v dopravě, energetice či kultuře. Zamýšlí také zefektivnit bezpečnostní spolupráci EU a posílit její vliv ve světě. Chorvatsko od vstupu do unie čelí velkému úbytku obyvatel, kteří míří za vidinou lepšího života do západních členských zemí. Zejména do Německa, Rakouska či Irska takto odešlo přes pět procent z celkových 4,2 milionu Chorvatů. Během svého předsednictví

by chorvatská vláda chtěla přispět ke sblížení životních podmínek v unijních státech s cílem podobnou migraci omezit.

Za velký úkol považuje Záhřeb zahájení přístupových rozhovorů s Albánií a Severní Makedonií, které v říjnu 2019 zablokovala Francie. Chorvatsko proto chce zprostředkovat dohodu mezi Paříží, která navrhuje zpřísnění přístupových kritérií, a většinou ostatních zemí požadujících, aby zavádění nových podmínek již nezbrzdilo začátek jednání se zmíněnými státy. Jedním z vrcholů chorvatského předsednictví má být květnový summit EU a západního Balkánu, do něhož by podle představ Chorvatska i dalších zemí včetně Česka mělo být o zahájení rozhovorů rozhodnuto.

<https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/chorvatsko-se-ujima-predsednictvi-v-rade-eu-jake-pred-nim-stoji-vyzvy/>

<https://eu2020.hr/>

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Státy EU se shodly na dosažení klimatické neutrality do roku 2050

Lídři zemí Evropské unie se 13. prosince 2019 po dlouhém vyjednávání shodli, že EU bude do poloviny století klimaticky neutrální. **Výjimku ze závazku si vyjednalo Polsko, o jehož pozici bude jednat summit v červnu 2020.**

O výsledcích summitu informoval předseda Evropské rady Charles Michel. **Závěry obsahují zmínku o jaderné energii jako součásti energetického mixu, kterou prosazovala ČR.**

Velká většina zemí byla již před jednáním připravena přihlásit se k principu, podle něhož do poloviny století veškeré emise oxidu uhličitého v EU vyváží například výsadba stromů. Česko, Polsko a Maďarsko však přišly s požadavky zohledňujícími jejich specifickou situaci. Polsko požadovalo především to, aby usnesení přislíbilo dostatek finanční pomoci pro přechod k čisté energii u regionů závislých na fosilních zdrojích. Varšava si nakonec vyjednala výjimku, která jí umožní připojit se k závazku později.

Naproti tomu **českému požadavku na přímou zmínku o jaderné energii ostatní členské země vyšly vstříc a Praha se ke klimatické neutralitě přihlásila.**

Lucemburský premiér Xavier Bettel, který se společně s Rakouskem bránil hodnotit jádro jako ekologickou energii, byl po jednání spokojen s tím, že nevznikne přímá vazba mezi unijními penězi a podporou atomové energie.

Za úspěch označila výsledek jednání předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová, která představila svůj plán na přechod ke klimaticky odpovědnému hospodářství. Ten počítá mimo jiné s fondem na podporu uhelných regionů, s nímž mají být spojeny investice ve výši až 100 miliard eur (2,5 bilionu korun).

<https://euractiv.cz/section/klima-a-zivotni-prostredi/news/cesko-se-prihlasilo-ke-klimaticke-neutralite-do-roku-2050-polsko-si-vyjednalo-vyjimku/>

<https://www.consilium.europa.eu/media/41768/12-euco-final-conclusions-en.pdf>

Transformační fond: Pomoc pro uhelné regiony

Cesta ke klimatické neutralitě dopadne zejména na regiony ekonomicky závislé na těžbě a spalování uhlí. S „očišťením“ jejich ekonomik by měl pomoci nový transformační fond.

Peníze by měl do regionů přivést nově vznikající Fond pro spravedlivou transformaci (Just Transition Fund – JTF), nebo-li transformační fond, který bude součástí celého transformačního mechanismu. Vznik fondu avizovala nová předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová ve svém programu a je součástí Zelené dohody pro Evropu. **Zatím jsou známy hrubé obrysy fondu, konkrétní návrh předloží Komise v průběhu ledna 2020.**

Mechanismus pro spravedlivou transformaci má ambici mobilizovat až 100 miliard eur. Finance by měly pocházet ze tří zdrojů – z nového Fondu pro spravedlivou transformaci, z centrálně řízeného programu InvestEU a dále z kapitálu Evropské investiční banky.

V rámci mechanismu by měla Komise členským státům a jejich regionům pomoci s vypracováním plánů transformace, regionům bude k dispozici také technická asistence, aby dokázaly finance úspěšně čerpat. Podpora bude namířena také na ochranu obyvatel, a to především těch, kteří v důsledku transformace například přijdou o práci.

Ačkoliv by měl nový fond disponovat vlastní částkou 4,8 miliardy eur, **země střední a východní Evropy podpořené odbory upozorňují, že k transformaci bude potřeba větší objem nových zdrojů.** Přerozdělit stávající fondy kohezní politiky a přidat k nim nových 4,8 miliard eur totiž nemusí stačit. Nejhlasitěji před nedostatkem financí varuje Polsko, které si zatím z dosažení klimatické neutrality vyjednalo výjimku.

Kolik peněz na JTF nakonec případně, zatím není jasné. Stále se totiž jedná o novém dlouhodobém rozpočtu EU pro období 2021-2027. Některé členské státy přitom odmítají do unijního rozpočtu přispívat vyšší částku, a tím jej obohatit o nové zdroje. Jedná se o Německo, Nizozemsko a Finsko.

<https://euractiv.cz/section/evropske-finance/news/vznika-novy-transformacni-fond-kolik-penez-by-mel-obsahovat-a-bude-to-stacit/>

<http://www.justtransitionfund.org/>

European Green Deal v kostce

Evropská komise představila očekávanou Zelenou dohodu pro Evropu (European Green Deal), která zahrnuje dlouhý seznam konkrétních plánů s cílem dosáhnout v EU do roku 2050 klimatické neutrality. Jaké jsou hlavní body dohody?

1. „Klimaticky neutrální“ Evropa

Jedná se o všeobíhající cíl Evropské zelené dohody. EU bude chtít dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050, a to skrze „klimatický zákon“, který Komise představí v březnu 2020. Plán zahrnuje větší ambici ve snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030, z původních 40 % má být nyní 50–55 %.

2. Cirkulární ekonomika

Nový akční plán cirkulární ekonomiky bude na stole v březnu 2020, a to jako součást širší průmyslové strategie EU. Má zahrnovat předpisy pro udržitelný výrobní proces, aby se nemuselo využívat tolik materiálu a výrobky bylo možné recyklovat nebo opětovně využít.

3. Renovace budov

Má se jednat o jeden z vlajkových programů Zelené dohody. Klíčovým záměrem je zde zdvojnásobit nebo ztrojnásobit poměr budov, které se zrenovují.

4. Nulové znečištění

Ať už se jedná o ovzduší, půdu nebo vodu, cílem je zajistit, aby bylo životní prostředí do roku 2050 bez jakéhokoliv znečištění. Jednu z nových iniciativ představuje chemická strategie pro dosažení „netoxického životního prostředí“.

Evropská komise představila očekávanou Zelenou dohodu pro Evropu, která zahrnuje dlouhý seznam konkrétních plánů s cílem dosáhnout v EU do roku 2050 klimatické neutrality. Jaké jsou hlavní body dohody? - Makroekonomické nerovnováhy: Česko už není jedničkářem, ale riziko zůstává nízké.

5. Ekosystém a biodiverzita

V březnu 2020 spatří světlo světa také nová strategie v otázce biodiverzity, a to v rámci příprav na stejně tematicky laděný summit OSN v říjnu v Číně. Nová opatření se zaměří na zastavení úbytku biodiverzity, týkat se budou například boje se znečištěním půdy a vody nebo vysazování stromů. Budoucí pravidla mají také podporovat ten typ zemědělství, jehož podmínkou není kácení lesů.

6. Strategie „z farmy rovnou na stůl“

Cílem strategie, kterou Komise představí na jaře 2020, je dosáhnout „zelenějšího a zdravějšího zemědělství“. Plán zahrnuje významné snížení využívání pesticidů, hnojiv a antibiotik. Členské státy dostaly za úkol do příštího roku vytvořit národní akční plány v rámci Společné zemědělské politiky, které následně projdou kontrolou souladu s cíli Zelené dohody.

7. Doprava

Jen rok po nových emisních standardech pro auta se Komise opět zaměřuje na automobilový průmysl. Současným cílem je dosáhnout do roku 2021 vypouštění 95g CO₂ na km u nových aut, novinkou je snaha dostat toto číslo na nulu někdy ve čtvrté dekádě tohoto století. Elektromobilita bude podporována i nadále, do roku 2025 by měl přibýt další milion veřejných nabíjecích stanic.

8. Peníze

Aby se „na nikoho nezapomnělo“, Komise navrhuje zřízení tzv. mechanismu spravedlivého přechodu (Just Transition Mechanism) pro regiony závislé na fosilních palivech. Naší ambicí je mobilizovat 100 miliard euro a přesně je zacílit do nejzranitelnějších regionů a sektorů.

9. Výzkum, vývoj, inovace

Více než třetina rozpočtu unijního programu Horizont Evropa ve výši 100 miliard eur, který se mezi lety 2021 a 2027 zaměří na výzkum a inovace, bude směřovat do klimaticky přívětivých technologií.

10. Vnější vztahy

Unijní diplomatické snahy se budou soustředit na podporu Zelené dohody. Jedno z opatření, které patrně vzbudí pozornost a kontroverze, je návrh zavedení přeshraniční uhlíkové daně. Pokud se zbytek světa nepřidá k ambiciózním cílům EU, mělo by se jednat o nástroj k tomu, aby nedošlo k poškození unijního průmyslu levnější konkurencí ze třetích zemí.

Sama Evropská komise chce jít příkladem a dosáhnout klimatické neutrality do roku 2030.

<https://euractiv.cz/section/klima-a-zivotni-prostredi/news/10-hlavnich-bodu-evropske-zelene-dohody-z-dilny-nove-komise/>

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

OČIMA EVROPSKÉ KOMISE

Makroekonomické nerovnováhy: Česko už není jedničkářem, ale riziko zůstává nízké

V roce 2016 byla Česká republika historicky jedinou zemí, která v hodnocení makroekonomických nerovnováh získala úplně čisté vysvědčení. U všech dvanácti indikátorů, které Evropská komise od roku 2011 používá pro odhalení rizika makroekonomických nerovnováh, se hodnoty pro Česko nacházely v bezpečném intervalu.

Od té doby ovšem tento český úspěch postupně bledne. V roce 2017 začala blikat kontrolka u růstu cen nemovitostí, v roce 2018 se nad bezpečnou hranici dostal i indikátor závazků finančního sektoru (z důvodu ukončení kurzového závazku ČNB) a ve zprávě Komise z prosince 2019 již svítí varovná světýlka tři: u růstu cen nemovitostí, reálného zhodnocení kurzu koruny a růstu nominálních nákladů práce.

Všechny tři ukazatele souvisí s ekonomickým bohem a poukazují na riziko přehřívání ekonomiky. Komise ovšem zároveň konstatuje, že riziko makroekonomické nerovnováhy, která by ohrozila stabilitu ekonomiky, zůstává u České republiky nízké.

Reálný růst cen nemovitostí, který kulminoval v roce 2017 na 9,1 %, v roce 2018 zpomalil na 6,1 %, těsně nad prahovou hodnotou. Stalo se tak zejména díky makroobezřetným opatřením ze strany ČNB. Přesto jsou ceny nemovitostí dnes o více než 20 % nad cenovým vrcholem z roku 2008 a nadhodnocení rezidenčních nemovitostí se odhaduje v rozmezí 7-15 %.

Nominální jednotkové náklady práce rostly v důsledku silného růstu mezd v roce 2018 druhým nejvyšším tempem v EU (6,4 %). Pro rok 2019 se očekává zpomalení pod 4 %. Silný růst mezd vytváří tlak na ziskovost firem a konkurenceschopnost exportérů.

Exportéři se navíc museli vypořádat se zhodnocením koruny, ke kterému došlo v roce 2017 a 2018 po skončení kurzového závazku ČNB. Zhodnocení reálného efektivního směnného kurzu bylo u české měny největší v rámci EU a za poslední tři roky přesáhlo prahovou hodnotu 11 %. Toto zdražení českého vývozu se zatím na české konkurenceschopnosti výrazněji neprojevilo: podíl Česka na světovém vývozu se za posledních pět let naopak zvýšil o 12 %.

Zbývajících devět ukazatelů používaných v hodnocení makroekonomických nerovnováh – ať již se týkají konkurenceschopnosti, zdraví bankovního sektoru, veřejného i soukromého zadlužení nebo trhu práce – žádné riziko nezdravého vývoje v ČR nenaznačuje.

Další informace: [Zpráva mechanismu předčasného varování \(prosinec 2019\)](#)

Pavla Žáková, Zastoupení Evropské komise v ČR

Podzimní balíček Evropského semestru a další obvyklé dokumenty z pera Evropské komise, vztahující se k naznačení krátkodobého ekonomického výhledu EU i euro-zóny, byly tentokrát zveřejněny až na samém sklonku podzimu. Důvodem byl pozdější nástup nové Evropské komise do funkce.

Brusel Inside

PODZIMNÍ BALÍČEK EVROPSKÉHO SEMESTRU A VÝHLED PRO EUROZÓNU V ROCE 2020

Výhled Evropské komise konstatuje, že výkonnost ekonomiky euro-zóny zpomaluje, nezaměstnanost již přestává klesat a inflace i přes slabnoucí hospodářství vykazuje mírný nárůst (byť je stále spolehlivě pod kontrolou).

Rok 2020 je spojen s vyšším výskytem rizikových faktorů a z nich plynoucí nejistoty. Tato rizika se mohou projevit v delším období slabého růstu a vzlínající inflace v průběhu následujících let, pokud nedojde k výraznému oživení investiční aktivity zvláště v odvětvích s vysokou produktivitou, ve kterých může být euro-zóna i EU globálně konkurenceschopná.

Došlo k mírnému růstu oživení reálných mezd, které se promítlo v nárůstu životní úrovně a zvýšení soukromé spotřeby.

Vysoký přebytek běžného účtu se snížil a nůžky mezi schodkovými a přebytkovými členskými státy se mírně zúžily. Běžný účet euro-zóny je však primárně determinován oslabením vnější poptávky.

Zásadně nový prvek představuje i pro krátkodobou ekonomickou budoucnost euro-zóny European Green Deal, vnímaný jako dlouhodobá příležitost, která si však v krátkém a středním období vyžádá obrovské finanční náklady. Tomuto tématu věnujeme obsah rubriky Téma v tomto i nadcházejícím čísle. European Green Deal může být považován za fundamentální parametr pro provádění nutných strukturálních reforem. Symbióza European Green Deal a strukturálních reforem může znamenat významné posílení podmínek pro dlouhodobě udržitelný hospodářský růst a eliminaci sociálních i environmentálních negativních externalit a některých dalších projevů tržních selhání.

Tyto reformy jsou obzvláště důležité pro ty členské státy, jejichž růstový potenciál se nachází hluboce pod průměrem euro-zóny. Pouze robustní cílové investice do produktivních odvětví jim umožní tuto mezeru v průběhu nadcházející dekády překonat.

Rok 2020 se může velmi pravděpodobně stát zlomovým bodem, kdy dojde k posunu ekonomického paradigmatu, do něhož budou integrována environmentální kritéria, která se stanou součástí tržního rozhodování. To bude mít dalekosáhlé důsledky výrazně přesahující horizont roku 2020.

Pro obrovskou výzvu plynoucí z European Green Deal budou společné prostředky, jimiž disponuje Rozpočet EU, nepochybně zcela nedostatečné. Je proto naprosto žádoucí uvažovat nad novým rámcem financování společných strategických potřeb EU, který do tohoto procesu efektivně zapojí též národní veřejné i soukromé finanční prostředky. Příležitost pro jejich alokaci existuje nejen v čistě „zelených oblastech“, ale též v oborech, které mohou naplňování cílů plynoucích z European Green Deal významně napomoci –

například v digitální transformaci, rozvoji síťových odvětvích nebo inteligentní a udržitelné dopravní infrastruktury.

Promítnutí zeleného rozměru do ekonomického systému a do každodenního chování ekonomických aktérů se zdá být nevyhnutelné; musí však být respektována jeho reálná proveditelnost ve vymezeném čase.

Z pohledu úspěšnosti implementace European Green Deal je velmi důležitý její rovnoměrný postup napříč teritoriem EU a euro-zóny. Tento parametr je podstatný z pohledu zajištění příznivých podmínek pro pokračující konvergenci a makroekonomickou stabilitu. Konvergence v rámci euro-zóny i celé EU v posledním období probíhá poměrně uspokojivě, když vysoký ekonomický růst vykazují především země z nižších příček ekonomické vyspělosti v rámci EU, čímž dochází k velmi částečnému stírání rozdílů mezi nimi a průměrem EU.

I nadále zůstává problémem ekonomického rozvoje euro-zóny jeho nerovnoměrnost, daná jak hloubkou dopadů minulé hospodářské krize, tak též rozdílností strukturálních problémů v ekonomikách jednotlivých členských států, které neumožňují v plné míře naplňovat ekonomický potenciál v jednotlivých členských zemích. Tato nerovnoměrnost se projevuje taktéž vážnými sociálními důsledky – především přetrvávající chudobou a sociálním vyloučením. Přestože aktuálně se v této kategorii nachází přibližně o 5 milionů osob méně v porovnání s rokem 2012, lze se legitimně tázat, zda s očekávaným ekonomickým zpomalením nehrozí recidiva této situace a zda EU i členské státy jsou nyní lépe připraveny na to, aby této hrozbě čelily? Stav, stabilita i funkčnost finančního sektoru v euro-zóně se od období krize výrazně zlepšila, nicméně stále existuje mnoho rizikových a ne zcela zdravých jevů, zvláště v případě některých národních finančních systémů.

Proces finančních inovací neprobíhá s ohledem na existující i předpokládané změny dostatečně rychle a pružně. Produkty finančního trhu zůstávají mnohdy velmi konzervativní a málo flexibilní vůči budoucím potřebám; finanční trhy a jejich reálné aktivity jsou stále značně omezeny hranicemi národních států.

Jak proces vytváření finanční unie (bankovní unie funkčně integrované s unií kapitálových trhů), tak hospodářské a měnové unie zůstává na konci druhé dekády 21. století stále nedokončený. Kladně lze vnímat pokrok dosahovaný především v oblasti hospodářské unie, kde se nástroj Evropského semestru a jeho soustavné vylepšování nepochybně osvědčil. Současně není povzbudivé, že v případě měnové unie, ale též finanční unie nebylo v uplynulých měsících dosaženo žádného hmatatelného pokroku.

Petr Zahradník

Rok 2018 byl z hlediska registrací nových osobních aut nejlepší za posledních 11 let. Přesto výrobce aut čeká v příštích letech náročné období. Už od letošního roku totiž budou muset finální výrobci aut v EU začít splňovat přísný limit na vypouštění oxidu uhličitého. Co se stane, pokud by se automobilkám nepodařilo přísný emisní limit splnit?

AUTOMOBILKY LETOS ČEKÁ OSTRÝ TEST

Automobilovému trhu v Evropské unii, kam převážně dodávají tuzemští výrobci automobilů a dílů, se přes varovné zprávy z různých stran stále daří. Registrace nových osobních aut za leden až listopad 2019 vystoupaly v EU téměř na stejnou hodnotu, jakou dosáhly v roce 2018 (meziročně -0,3 %). Rok 2018 byl z hlediska registrací nových osobních aut nejlepší za posledních 11 let. Pro letošní rok očekáváme v EU stále silné prodeje na úrovni předchozích dvou let, a to i přes níže popsané regulační výzvy.

Co tedy výrobce aut v příštích letech čeká? Kondici sektoru ovlivní samozřejmě to, jak budou firmy v EU ochotny investovat a spotřebitelé utrácet za nové vozy. Ovšem ještě důležitější bude, jak se automobilkám podaří rozjet prodeje aut na alternativní pohony (na elektřinu – a to nejdříve zejména hybridní vozy a vzápětí i čisté elektromobily; či vozy na plyn).

Už od letošního roku totiž budou muset finální výrobci aut v EU začít splňovat přísný limit na vypouštění oxidu uhličitého. Příslušné nařízení EU (2019/631) obecně říká, že výrobci aut budou muset dodávat na evropský trh nová osobní auta, jejichž průměrné emise nepřesáhnou limit 95 g vypouštěného CO₂ na kilometr (u lehkých užitkových vozidel platí limit 147 g CO₂/km). Každý výrobce bude muset tento limit plnit v roce 2020 již u 95 % svých prodaných osobních vozů. V roce 2021 pak už u celé své prodané flotily, navíc se tento cíl přepočítá podle nové, přísnější metodiky měření emisí (tzv. WLTP). Ta měří emise a spotřebu vozů v reálném provozu. Celá regulace je ve skutečnosti ještě složitější. Zohledňuje se hmotnost vozidel, úlevy jsou za ekologické inovace (např. inteligentní alternátory v autech, systémy stop-start nebo solární panely ve střešním okně), menší značky si mohou nechat schválit individuální plán plnění cíle. Navíc každé prodané auto s emisemi CO₂ pod 50 g/km (zařadit sem lze auta na vodíkový pohon, čisté

elektromobily či hybridy do zásuvky) se bude v roce 2020 počítat jako dvě, o rok později jako 1,66 auta a v roce 2022 jako 1,33 prodaného vozu.

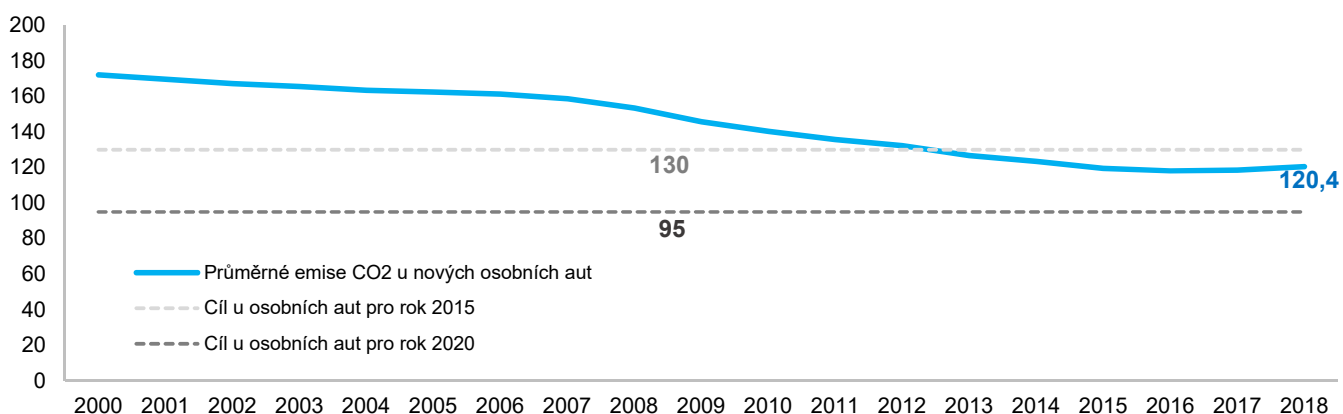
Snižovat emise CO₂ u nových aut se automobilkám dlouhá léta dařilo, v posledních dvou letech však nastal obrat. Může za to jednak snaha prodejců prodat klientům na poslední chvíli vozy s vyššími emisemi (a tedy i zpravidla vyšším výkonem), jednak odklon zákazníků od naftových motorů (které mají nižší emise CO₂ než spalování benzínu) po aféře Dieseldgate a především to, že se zákazníci po celé Evropě zhlédli ve velkých, silných (a tedy více emisně náročných) sportovně-užitkových vozech.

Jaký lze čekat vývoj do budoucna? Dále zlepšovat motory a konstrukční vlastnosti vozidel či snižovat hmotnost už tak rychle nelze. Automobilky se tedy budou muset vydat směrem alternativních pohonů. I proto všichni velcí světoví výrobci osobních aut investují velké finanční prostředky do vývoje a produkce zejména hybridních a čistě elektrických vozů.

A co se stane, pokud by se automobilkám nepodařilo přísný emisní limit splnit? Nařízení počítá s obřimi pokutami – automobilka bude platit pokutu 95 eur (necelých 2 500 Kč) za každý gram navíc u každého prodaného vozu. Poradenská společnost JATO spočítala, že celková výše pokut pro automobilky prodávající více než 300 tis. aut v EU by se mohla vyšplhat na 34 mld. eur (cca 860 mld. Kč). To by většinu automobilek stálo značnou část jejich ročního zisku (a některé i více). Stalo by se tak v případě, že by prodávaly stejnou skladbu vozů, jako v roce 2018. Automobilky samozřejmě budou zařazovat do své nabídky vozy s nižšími emisemi, přesto až průběh letošního roku ukáže, jak se s novou regulační (a i finanční) výzvou dokážou poprat.

Radek Novák

Průměrné emise CO₂ v EU u nových osobních aut (g CO₂/km)

Zdroj: Evropská agentura pro životní prostředí

Evropská komise zveřejnila a hned následně Evropská rada schválila European Green Deal (Zelená dohoda pro Evropu). Sdělení nastavuje za nových předpokladů závazek Evropské komise při uchopení klimatických a s životním prostředím souvisejících výzev, který definuje cíl v této oblasti pro celou tuto generaci.

Hlavní téma

ZELENÝ ÚDĚL EU: PART I

Atmosféra se zahřívá a klima proměňuje s každým přicházejícím rokem. Milión z celkem osmi miliónů druhů živých organismů na planetě čelí riziku, že přestanou existovat. Lesy a oceány jsou znečišťovány a ničeny (dle závěrů mezinárodních panelů a vědeckých platform).

Zelená dohoda pro Evropu je reakcí na tyto výzvy. Představuje novou růstovou strategii, jež se zaměřuje na transformaci EU ve férovou a prosperující společnost s moderní a zdrojově efektivní a konkurenceschopnou ekonomikou, kde nejsou žádné emise (net emissions) skleníkových plynů v roce 2050 a kde hospodářský růst je oddělen od využívání zdrojů (decoupling).

Rovněž se zaměřuje na ochranu, zachování a zesílení přírodního kapitálu EU a ochranu zdraví a zajištění blahobytu občanů oprostěného od rizik a negativních dopadů spojených s životním prostředím. Současně tato transformace musí být odůvodněná, spravedlivá a inkluzivní.

Musí být realizována především s ohledem na zájmy lidí, věnovat pozornost regionům, odvětvím a pracovníkům, jež čelí největším výzvám. Jelikož transformace přinese podstatnou změnu, aktivní veřejná účast a důvěra v transformaci je rozhodující, pokud mají politiky s transformací spojené fungovat a mají být akceptovány. Nový pakt (spojení) je potřeba k tomu, aby přivedl společně občany ve všech jejich odlišnostech, s národními, regionálními a místními autoritami, občanskou společností a odvětvími a jejich reprezentanty, pracujícími v úzké součinnosti s institucemi EU a jejich konzultativními tělesy.

EU má kolektivní schopnost transformovat svoji ekonomiku a společnost a postavit je na udržitelnou dráhu. Může být postavena na její síle coby globálního leadera v klimatických opatřeních a záležitostech spojených s životním prostředím, ochraně spotřebitele a práv zaměstnanců (pracovníků). Nastavení dodatečného snížení emisí je výzva. Bude vyžadovat masivní veřejné investice a zvýšené úsilí pro přímý soukromý kapitál, alokovaný ve prospěch klimatické akce a životního prostředí, přičemž by se mělo vyvarovat ulpění v neudržitelných praktikách. EU musí být na čele koordinovaného mezinárodního úsilí směrem k vytvoření koherentního finančního systému, který podporuje udržitelná rozhodnutí. Tato směr určující investice je rovněž příležitostí postavit Evropu pevně na novou cestu udržitelného a inkluzivního růstu. Evropský zelený úděl urychlí a podpoří transformaci potřebnou ve všech sektorech.

Ambice zeleného údělu co se týče životního prostředí, nebude dosažena tak, že by Evropa o toto usilovala sama. Ti, kteří se podílejí na klimatické změně a ztrátě biodiverzity, jsou globální aktéři, kteří nejsou omezeni národními hranicemi.

EU může využít svého vlivu, expertízy a finančních zdrojů k mobilizaci svých sousedů a partnerů, aby se připojily na cestu udržitelnosti.

EU bude pokračovat ve vedení mezinárodního úsilí a chce postavit aliance se subjekty/zeměmi, které smýšlejí obdobně. Rovněž to utváří a uznává potřebu udržet bezpečnost nabídky a konkurenceschopnost, dokonce, i když ostatní nebudou ochotni se přidat.

Toto sdělení představuje úvodní cestovní mapu (road map) klíčových politik a opatření, potřebných k dosažení evropského zeleného údělu. Tyto politiky a opatření budou aktualizovány, až budou konkrétní potřeby formulovány a upřesněny. Všechny aktivity a politiky EU budou muset přispět k cílům evropského zeleného údělu. Výzvy jsou komplexní a vzájemně propojené. Politická reakce (policy response) musí být chytrá a ucelená a hledět k minimalizaci přínosů pro zdraví, kvalitu života, přizpůsobivost a konkurenceschopnost. Bude vyžadovat intenzivní koordinaci k využití dostupných synergií napříč všemi politickými (policy) oblastmi.

Zelený úděl je integrální součástí strategie Evropské komise k implementaci agendy OSN 2030 a udržitelných rozvojových cílů (SDGs), a dalších priorit oznámených v politických vodítkách předsedkyně von der Leyen. Jako součást zeleného údělu se Evropská komise znovu zaměří na proces Evropského semestru makroekonomické koordinace k integraci udržitelných rozvojových cílů OSN, aby došlo k nastavení udržitelnosti a životních podmínek občanů v jádru hospodářské politiky EU a SDGs se staly srdcem tvorby politiky a aktivit EU.

Návrh sady hlubokých transformačních politik

Aby se evropský zelený úděl stal realitou, je zde potřeba znovu promyslet politiky pro čistou energetickou nabídku napříč ekonomikou, průmyslovými odvětvími, výrobou a spotřebou, velkokapacitní infrastrukturou, dopravou, potravinářstvím a zemědělstvím, stavebnictvím, zdaněním a sociální politikou. Aby se těchto cílů dosáhlo, je podstatné zvýšit hodnotu spojovanou s ochranou a udržováním přírodních ekosystémů, udržitelným využitím zdrojů a zlepšením lidského zdraví. To jsou oblasti, kde je transformační změna nejvíce potřebná a potenciálně nejvíce přínosná pro ekonomiku, společnost a životní prostředí EU. EU by rovněž měla podporovat a investovat do nezbytné digitální transformace a nástrojů, jež tyto podstatně usnadní a umožní uskutečnění těchto změn.

Zatímco všechny tyto oblasti pro uskutečnění akce jsou silně propojeny a vzájemně se posilují, pečlivá pozornost bude muset být věnována i situacím potenciálních trade-offs mezi ekonomickými, environmentálními a sociálními cíli. Zelený úděl učiní konzistentní využití všech politických pák/nástrojů: regulace a standardizace, investic a inovace, národních reforem, dialogu se sociálními partnery a mezinárodní spolupráce. Evropský pilíř sociálních práv bude k řízení akce přispívat tak, aby nikdo nezůstal stranou.

Nová opatření sama o sobě nebudou dostatečná k dosažení cílů evropského zeleného údělu. Vedle zahájení nových iniciativ, Evropská komise bude pracovat s členskými státy a naplňovat úsilí EU k zajištění toho, aby stávající legislativa a politiky relevantní pro zelený úděl byly posilovány a efektivně implementovány.

Zvyšující se klimatické ambice EU pro 2030 a 2050

Evropská komise již stanovila jasnou vizi toho, jak dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050 (A Clear Planet for All – A European strategic Long-Term Vision for a Prosperous, Modern, Competitive and Climate Neutral Economy, COM(2018) 773). Tato vize by měla formovat bázi pro dlouhodobou strategii, kterou EU bude předkládat rámcovému konventu ke klimatické změně OSN na počátku roku 2020. K tomu, aby byly stanoveny podmínky pro efektivní a férovou transformaci, zajištění předvídatelnosti pro investory a zajištění toho, aby byla tato transformace nezvratná, navrhne Evropská komise první evropský klimatický zákon do března 2020. Ten zajistí a zabezpečí promítnutí cílů klimatické neutrality 2050 do legislativy. Klimatický zákon bude rovněž zajišťovat, aby všechny politiky EU přispívaly k cíli klimatické neutrality a všechny sektory sehrávaly svůj part.

EU již započala modernizaci a transformaci ekonomiky s cílem klimatické neutrality. V období 1990 – 2018 redukovala emise skleníkových plynů o 23 %, zatímco hospodářství ve stejném období vzrostlo o 61 %. Navíc, stávající politiky budou pouze snižovat emise skleníkových plynů o 60 % do roku 2050. Více zůstává k doděláním, počínaje ambicióznější klimatickou akcí v nastávající dekádě.

Do léta 2020 bude Evropská komise prezentovat plán odhadovaných dopadů (Impact Assessed Plan) ke zvýšení cíle redukce emisí skleníkových plynů v EU pro rok 2030 na alespoň 50 % a směrem k 55 % v porovnání s úrovněmi roku 1990 zodpovědnou cestou. Aby se naplnilo toto dodatečné snížení emisí skleníkových plynů, Evropská komise bude do června 2021 přehodnocovat a navrhovat revize tam, kde je to nutné, všechny relevantní ke klimatu se vztahující politické nástroje. To bude zahrnovat systém obchodování s emisními povolenkami (ETS), včetně možného rozšíření evropského

obchodování s emisemi na nové sektory, cíle členských států k redukci emisí v sektorech mimo ETS, a nařízení k používání půdy, změny využití půdy a lesnictví. Evropská komise navrhne podle toho přizpůsobit klimatický zákon.

Tyto politické reformy pomohou zajistit efektivní ocenění výskytu uhlíku (effective carbon pricing) napříč ekonomikou. To povzbudí změny ve spotřebitelském a podnikatelském chování a usnadní nárůst udržitelných veřejných i soukromých investic. Rozdílné oceňovací nástroje musejí být vzájemně komplementární a společně zajišťovat koherentní politický rámec. Zajištění, aby zdanění bylo propojeno s klimatickými cíli, je rovněž podstatné. Evropská komise navrhne revizi směrnice o zdanění energie, zaměřenou na environmentální záležitosti a navrhuje použití opatření v dohodách, které umožňují Evropskému parlamentu a Radě EU osvojit návrhy v této oblasti prostřednictvím obvyklé legislativní procedury hlasováním kvalifikovanou většinou spíše, než jednomyslně.

Čím déle nebude významný počet mezinárodních partnerů sdílet stejnou ambici jako EU, tím větší je riziko uhlíkového úniku (carbon leakage), buď proto, že výroba je přesouvána z EU do jiných zemí s nižší ambicí pro redukci emisí, anebo protože výrobky z EU jsou nahrazovány dovozy, jež jsou uhlíkově intenzivnější. Pokud se toto riziko naplní, nebude to žádná redukce globálních emisí a dojde k frustraci úsilí EU a představitelů průmyslu při naplňování globálních klimatických cílů pařížské dohody.

Pokud by rozdíly v úrovni ambicí v celosvětovém kontextu přetrvávaly, tak jak EU zvyšuje svoje klimatické nároky, Evropská komise má v úmyslu navrhnout Carbon Border Adjustment Mechanism (Přizpůsobovací mechanismus pro přeshraniční transfer uhlíku) pro vybrané sektory, aby došlo k redukci rizika carbon leakage. To by zajistilo, aby cena dovozů odrážela reálněji jejich uhlíkový obsah. Toto opatření bude navrženo tak, aby bylo v souladu s pravidly WTO a dalšími mezinárodními závazky EU. Bylo by alternativou k opatřením, která oslovují a jsou zacílena na riziko carbon leakage v EU ETS.

Evropská komise osvojí novou, ambicióznější strategii EU k přizpůsobení se klimatické změně. To je podstatné, jelikož klimatická změna bude pokračovat a vytvářet významné napětí v Evropě navzdory úsilí ji zmírnit. Zesílení úsilí k ověřování a přezkušování stavu klimatu, přizpůsobení v oblasti vytváření, prevence a připravenosti je zásadní.

Práce na klimatickém přizpůsobení by měla pokračovat k ovlivnění veřejných a soukromých investic, včetně řešení založených na přírodní bázi (nature-based solutions). Bude důležité zajistit, aby investoři, pojišťovatelé, podnikatelé, města i občané napříč EU měli přístup k datům a aby byly rozvíjeny nástroje k integraci klimatické změny do jejich praktik v oblasti řízení rizika.

Nabídka čisté, dostupné a bezpečné energie

Další dekarbonizace energetického systému je zásadní pro dosažení klimatických cílů v letech 2030 a 2050. Výroba a využívání energie napříč ekonomickými sektory činí více než 75 % emisí skleníkových plynů v EU. Energetická efektivnost se musí stát prioritou. Energetický sektor musí být rozvíjen tak, aby byl založen ve velké míře na obnovitelných zdrojích, doplněnými rychlým odchodem od uhlí a dekarbonizací plynu. Současně energetická nabídka EU potřebuje být bezpečná a dostupná spotřebitelům i podnikatelům. Aby se toto stalo, je podstatné zajistit, aby evropský energetický trh byl plně integrován, vzájemně propojen a digitalizován, při respektování technologické neutrality.

Členské státy na konci roku 2019 prezentovaly své revidované energetické a klimatické plány. V souladu s nařízením o správě (governance) energetické unie a klimatické akce, tyto plány by měly stanovit ambiciózní národní příspěvky pro dosažení celounijních cílů. Evropská unie bude vyhodnocovat ambice plánů a potřebu pro dodatečná opatření, pokud není úroveň ambice dostatečná. Toto má být vloženo do procesu zvyšování klimatické ambice do roku 2030, pro který bude Evropská komise vyhodnocovat a navrhopvat revize tam, kde je to nutné; relevantní energetická legislativa v tomto duchu bude zpracována do června 2021. Když členské státy začínají aktualizovat své národní energetické a klimatické plány pro rok 2023, měly by již odrážet tuto novou klimatickou ambici. Evropská komise bude pokračovat v zajišťování toho, aby všechna relevantní legislativa byla rigorózně dodržována a vymáhána.

Čistá energetická transformace by měla zahrnovat a nabízet přínos spotřebitelům. Obnovitelné energetické zdroje budou sehrávat podstatnou roli. Zvyšování výroby větrné energie v elektrárnách instalovaných v moři (offshore) se stane podstatným a bude založeno na regionální spolupráci mezi členskými státy. Inteligentní (smart) integrace obnovitelných zdrojů, energetická efektivnost a další udržitelná řešení napříč sektory napomůže dosažení dekarbonizace za nejnižších možných nákladů. Rychlé snížení nákladů na obnovitelné zdroje, kombinované se zlepšeným návrhem podoby podpůrných politik, již nyní snížilo dopad na energetické účty domácností při využívání energie z obnovitelných zdrojů. Evropská komise bude do poloviny roku 2020 prezentovat opatření, která napomohou dosažení inteligentní integrace. Souběžně bude usnadněna dekarbonizace plynárenského průmyslu, včetně zesílení podpory pro rozvoj dekarbonizovaných plynů, kupředu hledících návrhů pro konkurenční trh s dekarbonizovaným plynem a zaměření se na téma emisí k energii se vztahujícího metanu.

Riziko energetické chudoby musí být zacíleno na domácnosti, jež si nemohou dovolit klíčové energetické služby k zajištění základní životní úrovně. Efektivní programy, jako finanční

schémata pro domácnosti k renovaci jejich obydlí, mohou redukovat energetické účty a pomoci životnímu prostředí. V roce 2020 Evropská komise zpracuje návod (guidance), které by mělo členskými státem pomoci v adresném oslovení tématu energetické chudoby.

Transformace směrem ke klimatické neutralitě rovněž vyžaduje inteligentní (smart) infrastrukturu. Zvýšená přeshraniční a regionální spolupráce napomůže dosažení přínosů čisté energetické transformace za dostupné ceny. Regulační rámec pro energetickou infrastrukturu, včetně směrnice TEN-E (Transevropské sítě – energetika), bude zapotřebí vyhodnotit k zajištění konzistence s cílem klimatické neutrality. Tento rámec by měl pokrývat využívání inovativních technologií a infrastruktury, jako inteligentní sítě (smart grids), vodíkové sítě nebo zachycování uhlíku (carbon capture), uchovávání a následné využívání energie, rovněž umožňující sektorovou integraci. Některá existující infrastruktura a aktiva budou vyžadovat vylepšení, aby zůstala vybavena pro daný účel a klimatické přizpůsobení.

Mobilizace průmyslu pro čistou a cirkulární ekonomiku

Dosažení klimaticky neutrální a cirkulární ekonomiky vyžaduje plnou mobilizaci průmyslu. Bude to trvat 25 let, tedy celou generaci, než se podaří v naznačeném duchu transformovat průmyslový sektor a všechny jeho řetězce (value chains). Aby se to do roku 2050 podařilo připravit a realizovat, rozhodnutí a aktivity musejí být učiněny v příštích pěti letech.

Od roku 1970 do roku 2017 se roční globální využívání materiálů ztrojnásobilo a stále roste. Tím představuje jedno z hlavních globálních rizik. Přibližně polovina celkových emisí skleníkových plynů a více než 90 % ztráty biodiverzity a napjaté situace s vodou (water stress) pochází z využívání zdrojů a zpracování materiálů, paliv a potravin.

Průmysl EU již započal posun od tohoto stavu, ale ještě stále představuje 20 % emisí skleníkových plynů v EU. Zůstává příliš „lineární“ a závislý na pokračujícím využívání nových materiálů, vyráběných, obchodovaných a zpracovávaných do finální podoby zboží, v důsledku čehož vznikne další odpad či emise. Pouze 12 % materiálů, které jsou při výrobě zboží používány, pochází z recyklace.

Transformace je příležitostí k rozšíření udržitelné a na pracovní síle intenzivní ekonomické aktivity. Je zde významný potenciál na globálních trzích pro nízko-emisní technologie, udržitelné produkty a služby. Stejně tak cirkulární ekonomika nabízí velký potenciál pro nové aktivity a pracovní místa. Nicméně, transformace je dosud prováděna příliš pomalu a dosavadní pokrok není obecně ani příliš patrný, a již vůbec ne rovnoměrný v rámci EU. Evropský zelený úděl bude podporovat a urychlovat transformaci průmyslu EU na udržitelný model inkluzivního růstu.

V březnu 2020 přijme Evropská komise průmyslovou strategii EU, v níž bude oslovena dvojitá výzva zelené a digitální transformace. Evropa musí zhodnotit potenciál digitální transformace, což je klíčový nástroj pro umožnění dosažení cílů zeleného údělu. Společně s průmyslovou strategií, nový Akční plán pro cirkulární ekonomiku napomůže modernizovat ekonomiku EU a nastinit přínos plynoucí z příležitostí, jimiž cirkulární ekonomika oplývá jak v rámci EU, tak globálně. Klíčovým cílem nového politického rámce bude stimulovat rozvoj vůdčích trhů pro klimaticky neutrální a cirkulární produkty v EU i mimo ní.

Energeticky intenzivní odvětví, jako například ocelářství, chemický průmysl, výroba cementu, jsou nepostradatelné pro evropskou ekonomiku, jelikož právě v nich jsou vytvořeny klíčové hodnotové řetězce zásadní jak pro ekonomiku EU, tak též pro její vnější konkurenceschopnost. Dekarbonizace a modernizace těchto sektorů je podstatná. Doporučení publikovaná skupinou na vysoké úrovni k energeticky intenzivním odvětvím ukazuje závazek průmyslu k těmto cílům.

Akční plán pro cirkulární ekonomiku bude zahrnovat politiku „udržitelných produktů“ k podpoře cirkulárního designu všech produktů založených na společné metodologii a principech. Bude dávat přednost snižování objemu a opětovnému užívání materiálů před jejich recyklací. Bude pokrývat nové obchodní modely a stanoví minimální požadavky, na jejichž základě se předejde tomu, že environmentálně škodlivé výrobky budou vůbec umístovány na trh EU. Bude též posílena rozšířená zodpovědnost výrobců. Zatímco Akční plán k cirkulární ekonomice bude určovat a směřovat k transformaci všech sektorů, akce se zaměří zejména na zdrojově intenzivní sektory, jako například textilní průmysl, stavebnictví, elektronický průmysl a plastikářský průmysl. Evropská komise bude pokračovat v plastikářské strategii z roku 2018, zaměřené, mimo jiné na opatření, jak uchopit problém úmyslně přidávaných mikroplastů a neúmyslně uvolněných plastů, například z textilu či při opotřebování pneumatik. Evropská komise rozvine požadavky k zajištění toho, aby všechny obaly (veškeré balení jakéhokoliv zboží) na trhu EU byly znovu použitelné nebo recyklovatelné ekonomicky smysluplným a prokazatelným způsobem do roku 2030, vypracuje regulační rámec pro bio-rozložitelné a na bio-založené plasty a zavede opatření k jednotnému používání plastů.

Akční plán pro cirkulární ekonomiku bude též zahrnovat opatření k povzbuzení podnikatelů, aby nabízeli a umožnili zákazníkům volit produkty, jež lze používat opakovaně, jsou trvalé a opravitelné. Bude analyzovat potřeby na „právo na opravu“ a omezovat výrobou instalovanou opotřebitelnost a omezenou životnost předmětů a zařízení, zejména elektroniky. Spotřebitelská politika pomůže posílit zákazníky, aby činili informovaná rozhodnutí a měli možnost kompetentní volby a přitom hráli aktivní roli v ekologické transformaci. Nové

obchodní a podnikatelské modely, založené na pronajímání a sdílení zboží a služeb, budou hrát stále významnější roli, zvláště budou-li skutečně udržitelné a dostupné.

Spolehlivé, porovnatelné a ověřené informace též hrají významnou roli v tom, aby umožnily kupujícím činit udržitelnější rozhodování a redukovat riziko green washing (zeleného vymývání). Společnosti, které formulují „zelené požadavky“, by měly tyto doložit oproti standardní metodologii, aby byl vyhodnocen jejich dopad na životní prostředí. Evropská komise bude jednat v souladu se svojí regulační i neregulační snahou vypořádat se s falešnými či nepravdivými zelenými požadavky. Digitalizace může též pomoci zlepšit dostupnost informací k charakteristikám prodávaných produktů v EU. Například pas na elektronický výrobek by měl zajistit informaci o původu výrobku, jeho složení, možnosti opravy a demontáže a způsob naložení s výrobkem po uplynutí jeho životnosti a používání. Veřejné autority, včetně institucí EU, by měly jít příkladem a zajistit, aby jejich veřejné zakázky, které poptávají, a zásobování v jejich prospěch byly zelené. Evropská komise navrhne další legislativu a vodítka (instrukce) pro zelené veřejné nakupování.

Udržitelná výrobní politika má rovněž potenciál významně redukovat odpad. Tam, kde se nelze odpadu vyhnout, musí být určena jeho ekonomická hodnota a jeho dopad na životní prostředí a klimatickou změnu musí být odstraněn nebo minimalizován. To vyžaduje novou legislativu, včetně cílů a opatření pro nakládání s problémem nadměrného balení a vytváření odpadu. Souběžně s tím by společnosti v EU měly získávat prospěch z robustního a integrovaného trhu pro sekundární suroviny a vedlejší produkty (by-products). To vyžaduje hlubší spolupráci napříč hodnotovými řetězci, jako v případě Aliance cirkulárního plastikářství (Circular Plastics Alliance). Evropská komise zvaží legislativní požadavky pro podporu trhu sekundárních surovin s povinným recyklovaným obsahem (například pro obaly, vozidla, stavební materiál a baterie). Ke zjednodušení nakládání s odpadem pro občany a zajištění čistších sekundárních materiálů pro podnikatele navrhne Evropská komise taktéž model EU pro sběr tříděného odpadu. Evropská komise je názoru, že EU by měla zastavit vývoz svého odpadu mimo EU a přezkoumá proto pravidla pro převoz a nakládání s odpadem ve vztahu ke třetím zemím a praxi ilegálních vývozů odpadu.

Podpora nových forem spolupráce s průmyslem a investicemi do strategických hodnotových řetězců je podstatná. Evropská komise bude pokračovat v implementaci Strategického akčního plánu pro baterie a podporovat Evropskou bateriovou alianci. V roce 2020 navrhne legislativu k zajištění bezpečného, cirkulárního a udržitelného bateriového hodnotového řetězce pro všechny baterie, včetně nabídky pro rostoucí trh elektrických vozidel.

Petr Zahradník

Ke konci prosince loňského roku proběhlo setkání se zástupci Evropské komise. Dle vyhodnocení byla Česká republika v roce 2019 úspěšná a splnila či přesáhla přes 90 % stanovených milníků. Ve srovnání rychlosti čerpání fondů EU mezi jednotlivými členskými státy se postavení České republiky v listopadu 2019 zlepšilo o pět příček.

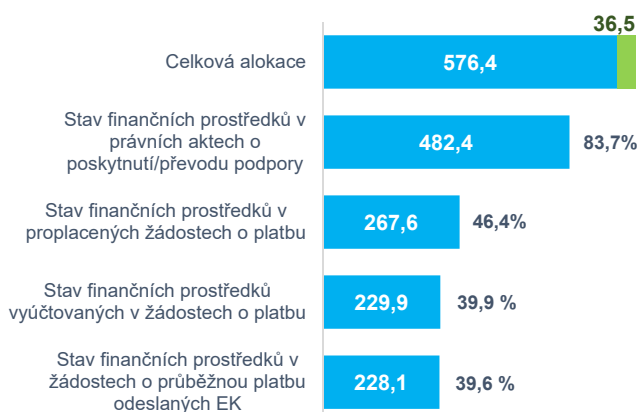
EU Seriál

DOTACE EU: SPLNILA ČR V ROCE 2019 STANOVENÉ MILNÍKY?

Ke konci prosince loňského roku proběhlo setkání s Evropskou komisí, kde zástupci České republiky představitelé Komise seznámili s průběhem čerpání finančních prostředků v rámci jednotlivých operačních programů. Jednání se týkalo také například toho, zda České republice bude připsána výkonnostní rezerva.

Dle vyhodnocení byla ČR v roce 2019 úspěšná a splnila či přesáhla přes 90 % milníků. Díky tomu byly od letošního ledna navýšeny prostředky, které může ČR čerpat o zhruba 6 %, tedy více než 36,5 mld. Kč.

Statistika čerpání fondů EU 2014-2020 (mld. Kč)

Zdroj: MMR

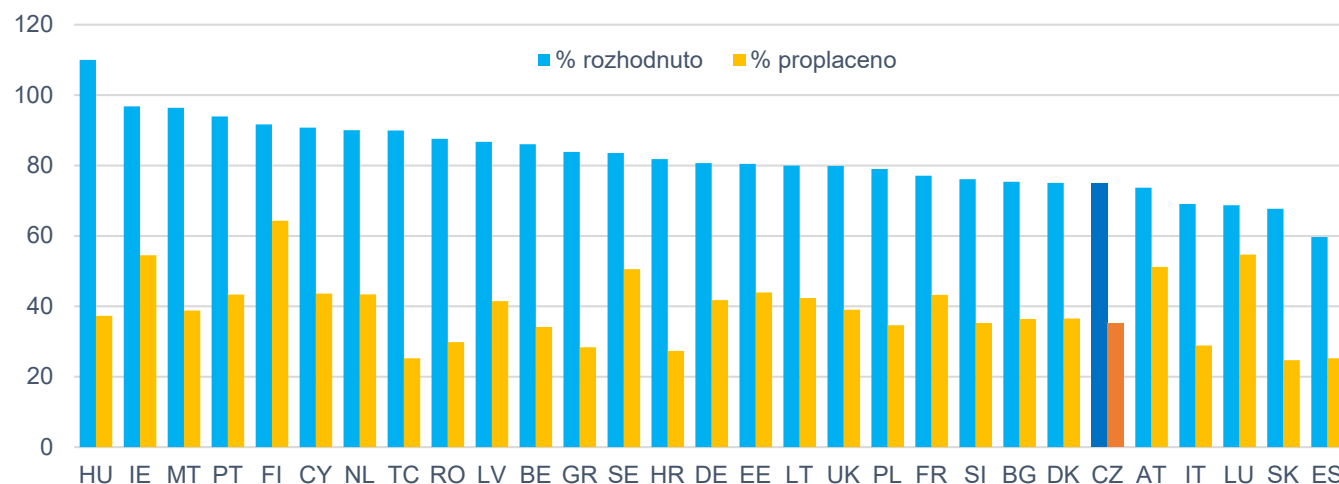
České republice se také podařilo naplnit pravidlo N+3 u všech programů. Tímto byly vyčerpány všechny prostředky přidělené na rok 2016 a žádné tedy „nepropadly“ zpět Evropské komisi. Na jednání s Evropskou komisí bylo také představeno čerpání jednotlivých operačních programů, připravovaná aktualizace Dohody o partnerství a postup v zavádění finančních nástrojů - tj. výhodných úvěrů, záruk a rizikového kapitálu financovaného z fondů EU.

V rychlosti čerpání postoupila ČR o pět příček

Ve srovnání rychlosti čerpání fondů EU mezi jednotlivými členskými státy se postavení České republiky v listopadu 2019 zlepšilo o pět příček. ČR se tak nachází na 17. místě z 28 zemí EU. Žebříček zohledňuje reálně proplácené prostředky z fondů EU Evropskou komisí – pro období 2014-2020 jich již bylo ČR propláceno 37,7 %.

Na vyčerpání všech prostředků má Česká republika prostor až do konce roku 2023. K poslednímu listopadu bylo zažádáno u Evropské komise o proplacení 228,1 mld. Kč (39,3 % hlavní alokace), které již byly využity na financování projektů. O největší část prostředků z daného programu již zažádal Program rozvoje venkova – o 62 % své alokace (téměř 34,9 mld. Kč). O nejvíce peněz požádal Operační program Doprava – 44,4 mld. Kč (téměř 40 % prostředků tohoto programu). *Informace o čerpání za rok 2019 budou dostupné v polovině ledna.*

Stav prostředků proplacených Evropskou komisí v jednotlivých členských státech

Zdroj: Evropská komise; stav k 30/9/2019

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj

Statistické okénko

Statistické okénko zobrazuje důležité makroekonomické ukazatele všech 28 členských zemí Evropské unie, které zahrnují statistická data ekonomické výkonnosti, fiskální stability, cenové hladiny k průměru EU a saldo běžného účtu k HDP. Pro srovnání jsou v tabulce i stejné ukazatele za celou Evropskou unii. Zdrojem dat je Eurostat a Evropská komise.

Klíčové ekonomické ukazatele

v %	Růst HDP				HDP v PPS per capita k ø EU				Cenová hladina k ø EU			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Belgie	1,7	1,5	1,7	1,4	118,1	117,8	116,4	115,3	104,5	108,8	110,8	111,1
Německo	1,7	2,2	2,2	1,4	123,9	124,1	123,6	122,7	100,6	103,2	104,0	104,3
Estonsko	1,9	3,5	4,9	3,9	75,6	76,8	78,7	80,1	72,8	75,1	78,1	80,1
Irsko	25,1	5,0	7,2	6,7	178,3	176,6	180,7	186,9	120,6	124,4	127,2	127,3
Řecko	-0,4	-0,2	1,5	1,9	69,5	67,8	67,2	67,4	82,9	84,3	85,4	84,2
Španělsko	3,6	3,2	3,0	2,6	90,5	91,4	91,9	92,1	89,1	91,6	92,4	92,5
Francie	1,1	1,2	2,2	1,7	105,5	104,5	103,9	103,4	105,3	108,0	109,4	110,3
Itálie	0,9	1,1	1,6	0,9	95,1	97,1	96,3	95,5	100,1	100,2	100,9	100,6
Kypr	2,0	4,8	4,2	3,9	81,6	83,7	85,0	85,7	86,7	88,0	89,5	88,8
Lotyšsko	3,0	2,1	4,6	4,8	63,9	64,3	66,7	69,1	68,8	71,6	72,8	73,8
Litva	2,0	2,4	4,1	3,5	74,7	75,3	78,3	80,2	60,3	62,7	64,5	65,7
Lucembursko	3,9	2,4	1,5	2,6	265,6	260,3	252,8	249,6	118,0	123,0	125,8	126,6
Malta	10,6	5,7	6,8	6,7	93,3	95,3	97,6	99,2	78,9	81,3	81,7	82,2
Nizozemsko	2,0	2,2	2,9	2,6	129,9	127,6	127,9	128,2	107,3	111,2	112,1	112,1
Rakousko	1,1	2,0	2,6	2,7	129,0	128,4	126,7	127,0	102,7	106,0	108,6	109,6
Portugalsko	1,8	1,9	2,8	2,1	76,7	77,2	76,5	76,9	81,3	84,1	86,0	86,8
Slovinsko	2,3	3,1	4,9	4,5	81,7	82,5	85,0	86,9	80,8	83,5	83,7	84,9
Slovensko	4,2	3,1	3,2	4,1	76,7	76,8	76,1	77,7	66,4	67,9	69,8	70,2
Finsko	0,1	2,5	3,0	1,7	109,0	108,7	108,9	109,3	118,3	121,1	122,4	122,5
Bulharsko	3,5	3,9	3,8	3,1	47,0	48,5	49,2	50,0	46,7	47,7	49,6	50,6
Česko	5,3	2,5	4,4	3,0	87,0	87,6	89,4	89,9	62,8	65,6	68,2	70,8
Dánsko	2,3	2,4	2,3	1,5	126,7	126,0	127,7	126,6	134,2	140,3	138,8	137,9
Chorvatsko	2,4	3,5	2,9	2,6	59,4	61,0	61,7	62,6	63,7	65,6	67,4	68,2
Maďarsko	3,5	2,3	4,1	4,9	68,1	66,8	67,7	69,9	57,7	60,1	63,0	62,4
Polsko	3,8	3,1	4,8	5,1	68,5	68,1	69,5	71,8	54,2	53,8	56,6	57,4
Rumunsko	3,9	4,8	7,0	4,1	55,9	59,3	62,5	64,1	51,8	51,7	52,6	52,8
Švédsko	4,5	2,7	2,1	2,4	125,1	122,0	120,8	120,0	120,1	125,9	125,5	118,5
UK	2,3	1,8	1,8	1,4	108,6	106,8	105,6	104,4	134,1	122,2	116,4	116,5
EU	2,3	2,0	2,5	2,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

v %	Saldo veř.rozpočtů k HDP				Veřejný dluh k HDP				Energetická závislost			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017
Belgie	-2,4	-2,4	-0,8	-0,7	106,4	106,1	103,4	102,0	79,8	83,9	75,4	74,8
Německo	0,8	0,9	1,0	1,7	71,6	68,5	64,5	60,9	61,9	62,2	63,7	63,9
Estonsko	0,1	-0,3	-0,4	-0,6	9,9	9,2	9,2	8,4	11,1	9,6	7,9	4,1
Irsko	-1,9	-0,7	-0,3	0,0	76,8	73,5	68,5	64,8	86,2	88,9	69,1	67,1
Řecko	-5,6	0,5	0,7	1,1	175,9	178,5	176,2	181,1	65,4	71,0	72,9	71,1
Španělsko	-5,3	-4,5	-3,1	-2,5	99,3	99,0	98,1	97,1	72,7	72,9	71,5	73,9
Francie	-3,6	-3,5	-2,8	-2,5	95,6	98,0	98,4	98,4	46,2	46,0	47,4	48,6
Itálie	-2,6	-2,5	-2,4	-2,1	131,6	131,4	131,4	132,2	75,8	77,0	77,7	77,0
Kypr	-1,3	0,3	1,8	-4,8	108,0	105,5	95,8	102,5	93,2	97,7	96,2	96,3
Lotyšsko	-1,4	0,1	-0,6	-1,0	36,8	40,3	40,0	35,9	40,6	51,2	47,2	44,1
Litva	-0,3	0,2	0,5	0,7	42,6	40,0	39,4	34,2	78,3	78,4	77,6	75,6
Lucembursko	1,4	1,9	1,4	2,4	22,2	20,7	23,0	21,4	96,5	95,9	96,1	95,4
Malta	-1,0	0,9	3,4	2,0	57,9	55,5	50,2	46,0	97,7	97,0	100,6	102,8
Nizozemsko	-2,0	0,0	1,2	1,5	64,6	61,9	57,0	52,4	30,9	48,4	45,9	51,8
Rakousko	-1,0	-1,6	-0,8	0,1	84,7	83,0	78,2	73,8	65,7	60,6	62,5	64,4
Portugalsko	-4,4	-2,0	-3,0	-0,5	128,8	129,2	124,8	121,5	72,1	78,2	74,0	79,9
Slovinsko	-2,8	-1,9	0,0	0,7	82,6	78,7	74,1	70,1	45,5	49,7	49,3	50,4
Slovensko	-2,6	-2,2	-0,8	-0,7	52,2	51,8	50,9	48,9	62,1	60,1	60,6	64,8
Finsko	-2,8	-1,7	-0,8	-0,7	63,4	63,0	61,3	58,9	50,2	48,2	46,0	44,0
Bulharsko	-1,7	0,1	1,2	2,0	26,2	29,6	25,6	22,6	35,3	36,5	38,6	39,5
Česko	-0,6	0,7	1,6	0,9	40,0	36,8	34,7	32,7	30,1	31,9	32,6	37,4
Dánsko	-1,3	-0,1	1,4	0,5	39,8	37,2	35,5	34,1	12,3	13,0	13,4	11,7
Chorvatsko	-3,2	-1,0	0,8	0,2	83,7	80,5	77,8	74,6	44,3	48,9	48,5	53,3
Maďarsko	-1,9	-1,6	-2,2	-2,2	76,7	76,0	73,4	70,8	59,8	53,9	55,8	62,6
Polsko	-2,7	-2,2	-1,5	-0,4	51,3	54,2	50,6	48,9	29,5	29,9	30,8	38,3
Rumunsko	-0,7	-2,7	-2,7	-3,0	37,8	37,3	35,2	35,0	16,4	16,4	21,6	23,1
Švédsko	0,0	1,0	1,4	0,9	44,2	42,4	40,8	38,8	31,9	28,9	31,9	26,4
UK	-4,2	-2,9	-1,9	-1,5	87,9	87,9	87,1	86,8	46,8	37,5	35,7	35,4
EU	-2,3	-1,7	-1,0	-0,6	86,2	85,0	83,3	81,5	53,6	53,9	53,8	55,1

Tato publikace je považována za doplňkový zdroj informací našim klientům i nejširší veřejnosti. Na informace uvedené v ní nelze pohlížet tak, jako by šlo o údaje nezvratné a nezměnitelné. Publikace je založena na nejlepších informačních zdrojích dostupných v době tisku. Použité informační zdroje jsou všeobecně považované za spolehlivé, avšak Česká spořitelna, a.s. ani její pobočky či zaměstnanci neručí za správnost a úplnost informací. Autoři považují za slušnost, že při použití jakékoliv části tohoto dokumentu, bude uživatelem tento zdroj uveden.

Některé obrázky použité v této publikaci pochází z audiovizuální knihovny Evropské komise a www.pixabay.com.

Vydáváno pod evidenčním číslem Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 16338, ISSN on-line: 1801-5042, ISSN tisk: 1801-5034.

